

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL VALSTYBĖS LŪKESČIŲ, SUSIJUSIŲ SU VALSTYBĖS ĮMONĖS IGNALINOS
ATOMINĖS ELEKTRINĖS VEIKLA**

2020 m. spalio 5 d. Nr. 1-330
Vilnius

Vadovaudamasis Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“, 12° punktu:

1. **P r i t a r i u** Raštui dėl valstybės lūkesčių, susijusių su valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės veikla (pridedama).

2. **P r i p a ž i s t u** netekusiu galios Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. kovo 27 d. įsakymą Nr. 1–80 „Dėl valstybės lūkesčių, susijusių su valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės veikla“.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

RAŠTAS DĖL VALSTYBĖS LŪKESČIŲ, SUSIJUSIŲ SU VALSTYBĖS ĮMONĖS IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS VEIKLA

Raštu dėl valstybės lūkesčių, susijusių su valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės veikla (toliau – Raštas), pateikiami valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės (toliau – įmonė) savininko – valstybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, siekiami tikslai įmonėje ir keliami lūkesčiai įmonei. Raštas turėtų tapti pagrindu rengiant ir peržiūrint įmonės veiklos strategiją ir jos įgyvendinimo priemonių planą.

Raštu Energetikos ministerija nesiekia apriboti ar be reikalo išplėsti įmonės ar jos valdymo organų teisių ar pareigų. Įmonė ir jos valdymo organai visų pirma privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, įmonės įstatais ir kitais įmonės savininko priimtais sprendimais, gerąja įmonių valdymo praktika ir prisiimti atsakomybę už priimamus sprendimus. Įgyvendinant Raštu iškeltus Energetikos ministerijos lūkesčius įmonės valdymo organai privalo vadovautis protingumu, skaidrumo, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

Įmonės veikla

Atsižvelgiant į įmonei Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi deleguotas valstybės funkcijas, įmonės pagrindinė veikla yra:

1. Tinkamai¹ ir saugiai² vykdyti Ignalinos atominės elektrinės galutinio sustabdymo ir eksploatavimo nutraukimo darbus.

2. Sutvarkyti³ Lietuvos teritorijoje esančias ir susidarysiančias radioaktyvias atliekas.

Taip pat įmonė siekia integruotis į tarptautinę branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo rinką.

Įmonei keliami tikslai, veiklos lūkesčiai ir vertinimas

Įmonės savininkas siekia įmonės veiklos sėkmės.

Prioritetinė įmonės veikla:

I. Socialinei ilgalaikei naudai užtikrinti:

1. Sutvarkyti įmonei perduotas radioaktyvias atliekas ir atliekas, susidariusias ir susidarysiančias Ignalinos atominės elektrinės ir Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo metu.

Siekiant užtikrinti, kad kiekvienas asmuo ir aplinka tiek Lietuvos Respublikos teritorijoje, tiek ir už jos ribų būtų pakankamai apsaugoti nuo radiologinių ir kitų pavojų, kuriuos gali sukelti Ignalinos atominės elektrinės teritorijoje saugomos atliekos ir Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos atliekos, nepalikti ateities kartoms nepelnytos atliekų tvarkymo naštos, įmonės savininkas tikisi, kad įmonė iki Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo užbaigimo datos – iki 2038 metų pabaigos⁴ – sutvarkys visas Ignalinos atominės elektrinės ir Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo, eksploatavimo nutraukimo metu iki 2038 metų susidariusias ir susidarysiančias atliekas ir jai perduotas radioaktyviųjų atliekų darytojų radioaktyvias atliekas:

¹ Vadovaujantis Galutiniu Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1-248, ir Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo tarpinstituciniu veiklos planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 9 d. nutarimu Nr. 137.

² Vadovaujantis Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 3 straipsnyje nustatytais pagrindiniais branduolinės saugos ir fizinės saugos užtikrinimo principais.

³ Vadovaujantis Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnyje nurodytais radioaktyviųjų atliekų tvarkymo principais.

⁴ Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo užbaigimo data nustatyta Galutiniame Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo plane.

Eil. Nr.	Atliekų rūšys	Atliekų kiekis*						
		Mato vnt.	2020 metais	2021 metais	2022 metais	2023 metais	2030 metais	2038 metais
1.	atliekos, kurių radiologinių savybių vertės neviršija nekontroliuojamųjų lygių (pašalintos neradioaktyviosios atliekos be pakuotės), ne mažiau nei	t (%)	43 074 (39,2)	48 986 (44,5)	55 359 (50,3)	59 921 (54,5)	91 730 (83,4)	110 000 (100)
2.	labai mažo radioaktyvumo atliekos, ne mažiau nei: 1) atliekos patalpintos į tarpines saugyklas su pakuote 2) atliekos patalpintos į atliekyną su pakuote	m ³ (%)	10748 (17,9)	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	0
			netaikoma	3500 (5,8)	7500 (12,5)	bus pateikta 2022 m.	32 000 (53,33)	60 000 (100)
3.	mažo ir vidutinio radioaktyvumo atliekos, ne mažiau nei: 1) atliekos patalpintos į tarpines saugyklas su pakuote 2) atliekos patalpintos į atliekyną su pakuote	m ³ (%)	25 088 (33,8)	27 020 (36,4)	28 951 (39,0)	31364 (42,3)	netaikoma	0
			netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma	46 100 (62,1) <i>nuo 2024 m.</i>	74 232 (100)
4.	ilgaamžės radioaktyviosios atliekos, ne mažiau nei: 1) branduolinis kuras (rinklės) patalpintas į saugyklą 2) kitos ilgaamžės radioaktyviosios atliekos patalpintos į saugyklą be pakuotės	vnt. (%)	21 096 (97,8)	21 457 (99,5)	21 572** (100)	netaikoma	netaikoma	netaikoma
		m ³ (%)	55,4 (0,9)	163,4 (2,8)	275,4 (4,6)	386,4 (6,5)	2 817 (47,4)	5 941 (100)

*Atliekų kiekis nurodomas kaupiamuoju būdu. Atsižvelgiant į tai, kad dalis Ignalinos atominės elektrinės išmontuotinos įrangos neinventorizuota, atliekų kiekis bus tikslinamas kasmet.

** Neįskaitant 75 nenaudotų branduolinio kuro rinklių.

Įmonė, vykdydama Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo projektą, iki 2023 metų turi išimti ir perkelti į Ignalinos atominės elektrinės radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius visas saugyklos atliekas, saugyklos teritorijoje esamas radionuklidais užterštas konstrukcijas ir gruntą. Įmonė turi imtis priemonių, kad visos išlaidos, susijusios su paskesniu nurodytų atliekų, užterštų konstrukcijų ir grunto tvarkymu, būtų pripažintos tinkamomis padengti jas Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis. Iki 2024 metų saugyklos teritorija turi būti rekultivuota ir panaikinta jos kontrolė radiaciniu požiūriu.

2. Sukurti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo infrastruktūrą.

Tikimasi, kad įmonė kurdama radioaktyviųjų atliekų tvarkymo infrastruktūrą:

- 1) 2021 metais pradės trumpaamžių labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų atliekyno (B19/2 projektas) pramoninį eksploatavimą;
- 2) 2022 metais nuties technologinį kelią, skirtą radioaktyviųjų atliekų pervežimui iš įmonės saugomos teritorijos į mažo ir vidutinio aktyvumo trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų paviršinio atliekyno (B25 projektas) teritoriją, 2023 metais pradės eksploatuoti fizinės saugos sistemą, o 2024 metais pradės nurodyto atliekyno pramoninį eksploatavimą;
- 3) vykdydama giluminio radioaktyviųjų atliekų atliekyno įrengimo projektą, 2022 metais atliks geofizinius (seisminius) tyrimus reprezentatyviose vietose, o 2024 metais parengs geologinių tyrimų programą;
- 4) 2021 metais gaus valstybės institucijų pritarimą bitumuotų atliekų saugyklos rekonstravimo (pavertimo atliekynu) poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai, o 2023 metais gaus licenciją bitumuotų atliekų saugyklos rekonstravimui;
- 5) pramoninių atliekų saugyklos (poligono) radiacinei kontrolei panaikinti 2022 metais parengs pramoninių atliekų saugojimo aikštelės tyrimų ataskaitą, o 2023 metais parengs poligono saugos ir poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą ir sąlyginių nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių nustatymo ataskaitą.

Įmonė vykdydama branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo projektus ypatingą dėmesį turi skirti šių projektų tinkamam valdymui, tai yra neviršyti jiems teisės aktuose numatytų lėšų ir įvykdymo terminų.

3. Iki 2021 metų pasirengti vykdyti radioaktyviųjų atliekų tvarkytojo funkcijas numatytas Valstybiniame gyventojų apsaugos plane branduolinės ar radiologinės avarijos atveju⁵.

4. Gerinti saugos kultūrą bei saugumo kultūrą įmonėje.

Vykdydama veiklą, įmonė turi palaikyti saugos kultūros lygį, garantuojantį tinkamą branduolinės energetikos objektų eksploatavimo ar atitinkamos veiklos sąlygų užtikrinimą, branduolinių ir radiologinių avarijų išvengimą (prevenciją) ar jų padarinių sušvelninimą, siekiant užtikrinti žmonių ir aplinkos apsaugą nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio, ir nuolat jį gerinti.

II. Veiklos sėkmei užtikrinti ir veiklos efektyvumui padidinti:

5. Pritraukti ir išlaikyti įmonės tikslams įgyvendinti reikiamos kompetencijos darbuotojus ir skatinti jų įsitraukimą.

Tikimasi, kad įmonė:

- numatys ir įgyvendins priemones, susijusias su žmogiškųjų išteklių planavimu ir optimizavimu; motyvavimu, ypatingą dėmesį skiriant darbo apmokėjimo sistemos, skatinančios įmonės darbuotojus įgyvendinti įmonės veiklos strategijoje nustatytus tikslus, tobulinimui; darbuotojų lojalumo didinimui; darbuotojų pakeičiamumo užtikrinimu ir žinių išsaugojimu;

- 2020-2022 metais kasmet ne mažiau kaip 1 proc. padidins įmonės darbuotojų įsitraukimo lygį;

- įvertins įmonės darbuotojų įgalinimo praktiką, nustatys ir pritaikys konkrečias priemones, padedančias didinti darbuotojų įgalinimą.

6. Diegti inovacijas ir pažangiausias technologijas.

Įmonėje turi būti diegiamos pažangios radioaktyviųjų atliekų tvarkymo technologijos, informacinės sistemos, vadybos modeliai ir kitos priemonės, sudarančios sąlygas efektyviam įmonės veiklos organizavimui ir vykdymui, veiklos kontrolei, ir leidžiančios taupyti išteklius.

7. Nustatyti ir imtis priemonių valdyti rizikas.

⁵ Valstybinis gyventojų apsaugos planas branduolinės ar radiologinės avarijos atveju, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 99.

Įmonė, metodiškai vertindama rizikas, rengdama rizikų valdymo planą ir pasirinkdama rizikų valdymo būdus – įvykio tikimybės pakeitimą ir poveikio pakeitimą, turi siekti nustatyti rizikų mažinimo sprendimo būdus taip, kad rizikų vertės pokytis taikant šiuos būdus įgytų mažėjimo tendenciją.

8. Efektyvinti procesų ir projektų valdymą, taip pat mažinti energijos išteklių (elektros ir šilumos) kiekio sunaudojimą.

Tikimasi, kad įmonė reguliariai peržiūrės įmonės procesų ir projektų valdymą, taikys jų valdymo gerinimo priemones ir sieks aukštesnių įmonės veiklos efektyvumo rodiklių.

Iki 2024 metų įmonė turi sumažinti energijos išteklių (elektros ir šilumos) sunaudojimą ne mažiau nei 25,5 proc. nuo 2016 metais suplanuoto išteklių sunaudojimo.

Iki 2026 m. įmonės sunaudojamos elektros ir šilumos energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, dalis turi sudaryti ne mažiau kaip 45 proc.

9. Gerinti vidaus kontrolės sistemą.

Tikimasi, kad įmonė 2020-2023 metams numatys ir įgyvendins vidaus kontrolės gerinimo priemones, ypatingą dėmesį skiriant Energetikos ministerijai ir įmonės valdymo organams teikiamos informacijos patikimumui ir išsamumui, įmonėje vykdomų procesų ir procedūrų racionalumui ir tinkamumui, įmonės veiklos ekonomiškumui, efektyvumui, rezultatyvumui ir skaidrumui, strateginių veiklos planų įgyvendinimui, rizikos veiksnių įvertinimui.

Atskaitomybė

Informacija apie Rašte išdėstytų valstybės lūkesčių įgyvendinimą Energetikos ministerijai teikiama kartu su įmonės metine ir tarpinėmis veiklos ataskaitomis.

Įmonės valdymo organai turėtų reguliariai palaikyti kontaktus su Energetikos ministerijos vadovybe, periodiškai pristatyti atnaujintą įmonės strategiją, jos įgyvendinimo priemonių planą, metinį biudžetą ir rezultatus, metines valdymo organų vertinimo išvadas.

Kita informacija

Įmonė privalo vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius skaidrumo, valdysenos, etikos ir socialinės atsakomybės standartus.

Įmonės valdyba turi padėti įmonei pasiekti jai nustatytus tikslus.

Įmonės valdyba turi veikti nepriklausomai, tačiau Energetikos ministerija tikisi, kad valdyba iš anksto informuos apie esminius įmonės sprendimus. Esminiais sprendimais laikomi šie valdybos priimami sprendimai, tačiau valdyba turėtų vadovautis protingumo principu ir informuoti apie kitus potencialiai su savininko interesais susijusius svarbius sprendimus:

- 1) potencialūs valdybos narių interesų konfliktai;
- 2) potencialūs teisiniai ginčai;
- 3) galimas įmonės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimas;

4) esminiai pokyčiai įmonės veikloje, įskaitant, bet neapsiribuojuotai, pokyčius, susijusius su Ignalinos atominės elektrinės ir (ar) Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo kainomis ir (ar) vykdymo terminais;

- 5) galima žala visuomenei, gamtai, ekonomikai;
- 6) spaudos pranešimai, kurie gali reikalauti ministerijos atstovų komentarų;
- 7) bet kokio masto korupcija ar politinė intervencija;
- 8) kitos esminės rizikos, keliančios grėsmę įmonės veiklos tęstinumui.